

CORNELIU RĂDULESCU, ANRE:

“Investițiile în eficiență energetică nu se pot face fără stimulente financiare sau fiscale”

Municipiile și orașele, obligate să aibă manageri energetici, care să implementeze măsuri de economisire a energiei
Autoritățile centrale și locale pot apela la contracte cu companii tip ESCO

Parlamentarii au aprobat, la finele lunii iunie, legea eficienței energetice, care a transpus în legislația națională directiva europeană din domeniu. Corneliu Rădulescu, director general al direcției generale de reglementare, monitorizare și analiză în domeniul eficienței energetice din ANRE (autoritatea care ne reglementează piața de energie), a avut amabilitatea să ne acorde un amplu interviu, în care a detaliat noutățile din lege. Domnia sa consideră că, în materie de eficiență energetică, nimic nu se poate face fără o politică inteligentă de stimulente financiare și/sau fiscale. Modalitățile de finanțare pentru economisirea energiei alese de țara noastră nu ne vor aduce creșteri ale tarifelor la electricitate și gaze și constau în fonduri proprii, fonduri europene, acorduri voluntare și contracte cu societăți de tip ESCO, conform oficialului ANRE.

Reporter: La finalul lunii iunie, parlamentarii au aprobat legea eficienței energetice (reducerea consumului energetic la toate categoriile de consumatori, de la companii la populație), care transpune, în mare parte prevederile directivei europene din domeniu. Care sunt acum responsabilitățile reglementatorului pieței de energie – ANRE – privind implementarea legii? La nivelul ANRE trebuie creat un departament pentru eficiență energetică.

Corneliu Rădulescu: Practic, acest departament există, la ora actuală, în cadrul ANRE sub forma unei direcții generale. Departa-

mentul care va fi creat va trebui să își dezvolte foarte mult atât resurse umane, cât și abilitățile pentru piața de eficiență energetică pentru că, fiind în cadrul ANRE, va avea și caracter de reglementare al acestei piețe, fie că vorbim de partea de auditori energetici, de managerii energetici, sau de companii tip ESCO și de servicii energetice.

Avantajul este că, fiind în cadrul autorității, departamentul va avea o vizibilitate pe piață mult mai mare decât dacă ar fi fost agenție separată, ca în alte țări. ANRE este un organism independent sub control parlamentar, are o mai mare putere față de o agenție care ar fi în subordinea sau poate chiar în exteriorul unui minister.

Modul în care celelalte instituții care lucrează pe eficiență energetică va trebui să răspundă într-un fel cheltuielilor acestui departament din ANRE. Eu estimez că reacțiile lor vor fi mult mai rapide. Din punct de vedere al atribuțiilor, sigur că acest departament va încerca să preia o parte din cele pe care le-a avut în trecut ARCE (n.r. fosta Autoritate de Conservare a Energiei).

În primul rând, departamentul va trebui să monitorizeze foarte atent economiile de energie realizate în cadrul programelor de eficiență energetică, din cauza faptului că, până la data de 30 aprilie a fiecărui an, ANRE va trebui să înainteze Guvernului un raport, care va fi transmis mai departe la Comisia Europeană. Raportul va trebui să conțină îndeplinirea țintelor asu-

mate pe eficiență energetică.

Din acest punct de vedere, să spunem, colaborarea cu celelalte autorități precum ministerele va trebui să fie foarte strânsă și modul lor de reacție va trebui să fie foarte prompt pentru că raportul va trebui înaintat la timp, cu toate detaliile solicitate de Comisie. Am avut probleme pentru faptul că nici până acum nu am finalizat planul

Societatea de servicii energetice de tip ESCO este o persoană juridică sau fizică autorizată care prestează servicii energetice și/sau alte măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice în cadrul instalației sau incintei consumatorului și care, ca urmare a prestării acestor servicii și/sau măsuri, acceptă un grad de risc financiar. Plata pentru serviciile prestate este bazată, integral sau parțial, pe îmbunătățirea eficienței energetice și pe îndeplinirea altor criterii de performanță convenite de părți.

Politica națională de eficiență energetică definește obiectivele privind îmbunătățirea eficienței energetice, țintele indicative de economisire a energiei, măsurile de îmbunătățire a eficienței energetice aferente, în toate sectoarele economiei naționale cu referiri speciale privind:

- a) introducerea tehnologiilor cu eficiență energetică ridicată, a sistemelor moderne de măsură și control, precum și a sistemelor de gestiune a energiei, pentru monitorizarea, evaluarea continuă a eficienței energetice și previzionarea consumurilor energetice;
- b) promovarea utilizării la consumatorii finali a echipamentelor și aparaturii eficiente din punct de vedere energetic, precum și a surselor regenerabile de energie;
- c) reducerea impactului asupra mediului a activităților industriale și de producere, transport, distribuție și consum al tuturor formelor de energie;
- d) aplicarea principiilor moderne de management energetic;
- e) acordarea de stimulente financiare și fiscale, în condițiile legii;
- f) dezvoltarea pieței pentru serviciile energetice.

național de acțiune în domeniul eficienței energetice.

De asemenea, Departamentul își va continua activitatea privind autorizarea auditorilor energetici, precum și certificarea și atestarea managerilor energetici.

Reporter: Cum putem finanța investițiile care conduc la reducerea consumului de energie?

Corneliu Rădulescu: Ca variante de finanțare avem stimulentele financiare și fiscale și acordurile voluntare. Pot fi acorduri între Guvern, marii consumatori și furnizori. Consumatorii se angajează să investească în eficiență, Guvernul să-i scutească de impozite și taxe sau să le acorde alte stimulente, iar furnizorii se angajează să mențină prețurile electricității și/sau gazelor o anumită perioadă de timp ca să garanteze recuperarea investiției făcute de consumatori.

Poți aplica această soluție atât pentru populație, cât și pentru companii. Sunt țări europene care au astfel de experiențe pozitive cu acordurile voluntare. O să vedem pentru ce tip de stimulente vor opta autoritățile noastre.

Alte surse de finanțare sunt fondurile europene și companiile tip ESCO.

Reporter: Cum vedeți dezvoltarea companiilor de acest tip?

Corneliu Rădulescu: Ar fi foarte

bine pentru țara noastră dacă s-ar începe dezvoltarea activităților ESCO pe sectorul public. Lumea va putea vedea cum merge acest tip de contract și cât de serios este.

Reporter: Actorii pieței reabilitării termice a imobilelor se plâng că este haos în sistemul de finanțare și efectele nu sunt cele scontate. Cum vedeți situația?

Corneliu Rădulescu: Legislația

fonduri ale proprietarilor, de la bugetul local și fonduri europene.

Reporter: Credeți că ar fi util ca autoritățile să le ofere proprietarilor un sistem atractiv de stimulente fiscale? Sau trebuie să implice cumva băncile?

Corneliu Rădulescu: La început au fost tentative de a implica băncile în ecuație. Dar cereau ca, pentru sume mici, de 1.000-5.000 de

este pierdut. Primele rezultate ar trebui să le vedem la finele anului viitor. Este greu să faci o predicție ce vor face autoritățile cu imobilele publice. Sper ca măcar 2% pe an să reușim să reabilităm din clădirile publice.

Șansele cele mai mari sunt ca în aceste șase luni pe care le mai avem până la finele anului să fie creat cadrul legislativ pentru companiile ESCO. Trebuie să avem contracte de performanță. BERD are o asistență tehnică acordată Ministerului Dezvoltării pentru legiferarea acestui contract.

Apoi trebuie să creezi cadrul ca să încurajezi înființarea acestor companii ESCO. Trebuie să le oferi stimulente.

Trebuie să înțelegem că nimic nu se poate face fără o politică inteligentă de stimulente financiare sau fiscale.

Reporter: Ce alte noutăți aduce legea nouă privind eficiența energetică?

Corneliu Rădulescu: Un element de noutate din lege îl constituie faptul că a fost introdusă obligativitatea autorităților publice de a avea un manager energetic pentru că, la ora actuală, colectivitățile devin din ce în ce mai importante din punct de vedere al consumurilor și, în primul rând, pentru că varietația consumurilor de energie din

Serviciul energetic este activitatea care conduce la un beneficiu fizic, o utilitate sau un bun obținut prin utilizarea eficientă a energiei cu o tehnologie și/sau o acțiune eficientă din punct de vedere energetic care poate include activitățile de exploatare, întreținere și control necesare pentru prestarea serviciului, care este furnizat pe bază contractuală și care, în condiții normale, conduce la o îmbunătățire a eficienței energetice și/sau a economiilor de energie primară verificabilă și care poate fi măsurată sau estimată.

este pusă la punct în domeniul finanțării reabilitărilor termice. De fapt, cred că societățile din construcții și producătorii de materiale se așteptau la mai mult, respectiv la crearea unei piețe care merge rotund, cu un număr mare de blocuri reabilitate. Realitatea arată că sunt probleme juridice și la nivelul asociațiilor de proprietari. Avem primării care finanțează tot din buget, dar sunt și administrații locale care aleg soluția combinată, cu

euro să-ți ipotechezi casa. Pe bănci nu le interesează eficiența energetică și nici reabilitările termice. Dacă nu se implica BERD, nu aveam linii de finanțare.

Din punct de vedere fiscal, la marea majoritate a apartamentelor, impozitul este mic. Nu ajută foarte mult scutirea de impozite.

Reporter: În concluzie, când vom vedea primele rezultate ale aplicării noii legi?

Corneliu Rădulescu: Anul acesta

Rolul clădirilor aparținând organismelor publice:

- În limita bugetelor anuale, 3% din suprafața totală a clădirilor încălzite și/sau răcite pentru asigurarea climatului interior, deținute și ocupate de administrația publică centrală se renovează anual pentru a îndeplini cel puțin cerințele minime de performanță energetică prevăzute în Cap. IV - Cerințele de performanță energetică a clădirilor - din Legea nr. 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor, republicată.

- Procentul de 3% se calculează la suprafața totală a clădirilor cu suprafețe utile totale de peste 500 mp deținute și ocupate de administrația publică centrală, care, la data de 1 ianuarie a fiecărui an, nu îndeplinesc cerințele minime de performanță energetică stabilite în temeiul art. 4 din Directiva 2010/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 mai 2010 privind performanța energetică a clădirilor.

- După 9 iulie 2015, pragul de 500 mp suprafață utilă totală a clădirii este redus la 250 mp.

cadru unei localități este foarte mare: avem sistemul de alimentare cu apă, sistemul de iluminat public, sistemul de transport public, sistemul centralizat de încălzire, apoi avem consumul locuințelor. Toate aceste sisteme vor trebui eficientizate de către managerul energetic.

Apreciez că este un punct foarte important din noua legislație așa cum în 2002 România a fost printre primele țări din Europa Centrală și de Est care a introdus noțiunea de manager energetic în industrie. Acum mai facem un pas înainte din punct de vedere al inovației cu acest manager energetic la nivelul autorităților locale din orașele cu peste 20.000 de locuitori.

Reporter: Concret, ce obligații au acum autoritățile locale?

Corneliu Rădulescu: În primul rând, a fost introdusă obligativitatea ca autoritățile locale care au peste 5.000 locuitori să aibă un program de eficiență energetică. Pentru cele de peste 20.000 de locuitori avem obligativitatea de a avea un manager energetic, iar pe de altă parte există și vechea obligativitate a unui oraș de a avea un program de eficiență energetică. Important este ca toate orașele să ducă la îndeplinire acest program de eficientizare a consumurilor.

Astfel, sarcina de monitorizare a ANRE în următoarea perioadă va fi foarte grea. Autoritatea va trebui să continue supravegherea atentă

a agenților economici care consumă peste 1000 tone echivalent petrol pe an, în contextul discuțiilor privind anumite facilități care le pot fi date în schimbul realizării unor investiții, dar și să analizeze atent programele de eficiență energetică ale autorităților locale.

Noi încercăm, mai ales că ANRE are și oficii teritoriale, să acordăm un sprijin deosebit autorităților locale, la fel cum îl acordăm și tuturilor categoriei de consumatori.

Menționez că în noua lege a energiei există prevederi clare de consiliere și consultanță pentru IMM-uri, care trebuie sprijinite în demersul lor de a-și reduce consumul de energie. Trebuie să convingem IMM-urile să își facă audituri energetice și să le prezentăm avantajele unor astfel de măsuri.

O altă atribuție importantă a Departamentului pentru eficiență energetică este supravegherea pieței echipamentelor electrocasnice. Uniunea Europeană a emis o serie de reglementări privind etichetarea energetică și proiectarea ecologică. ANRE are și această sarcină de a supraveghea piața electrocasnicelor și, în plus, o greutate în această supraveghere a pieței este faptul că prin noile reglementări ești obligat să achiziționezi de pe piață echipamente pe care să le trimiți la testare în laboratoare din străinătate. Ceea ce înseamnă o cheltuială importantă. Va trebui să vedem cum putem implementa

mai bine noile reglementări din domeniu, care ne obligă să verificăm că electrocasnicele de pe piață să fie în conformitate 100% cu documentațiile tehnice.

Reporter: Practic, de la 1 iulie, trebuie să aplicăm prevederile Directivei. Autoritățile locale și centrale au obligația ca în fiecare an să reabiliteze termic 3% din clădirile publice. Care este planul de acțiune în perioada următoare?

Corneliu Rădulescu: Trebuie să facem strategia națională pe trei ani. Se numește plan național de acțiune, care ar fi trebuit să fie gata în aprilie. Dar se pare că va fi finalizat în iulie. Problema strategiilor constă în aplicarea nu realizarea lor.

A reabilita 3% din clădirile publice anual nu este nici ieftin și nici simplu. Eu cred că aici rolul

companiilor tip ESCO

este foarte impor-

tant. În Statele

Unite ale Ameri-

cii, 80% din afa-

cerile companiilor

ESCO se pe-

trec în sectorul

public, pentru clă-

diri publice. La noi,

aceste companii ar pu-

tea, într-adevăr, găsi o pia-

ță foarte bună de activitate pe

segmentul imobilelor din

patrimoniul public.

Vom vedea și ce se poate reabili-

ta, în funcție de bugetele care vor fi alocate. Personal, mărturisesc că aș fi fericit dacă România ar face și 2% sau 2,5% din aceste clădiri pe an.

Reporter: Practic, la finalul lui 2015, dacă nu avem reabilitate 3% din clădirile publice, ce sancțiuni riscăm?

Corneliu Rădulescu: Nu sunt stipulate sancțiuni. Legea și directiva doar prevăd această obligație a autorităților centrale și locale.

Reporter: Se știe câte clădiri publice trebuie reabilitate?

Corneliu Rădulescu: Din ultimele discuții cu cei de la Ministerul Dezvoltării înțeleg că există o listă a acestor imobile cu suprafețele lor, care va fi inclusă în planul național de acțiune și strategiile aferente. Vorbim doar de clădirile administrației publice centrale.

În Directivă se precizează că Administra-

ția publică locală

trebuie încurajată

să aplice măsuri

de eficiență ener-

getică. Trebuie să

menționăm că

multe primării s-au mișcat până acum

destul de bine vizavi de

patrimoniul lor de clădiri

(școli, spitale, etc). Multe sunt re-

abilitate și modernizate.

Spitalele și școlile pot reprezenta

un obiectiv extrem de important în

Managerul energetic este o persoană fizică sau juridică prestatoare de servicii energetice atestată în condițiile legii, al cărei obiect de activitate este organizarea, conducerea și gestionarea proceselor energetice ale unui consumator.

Auditul energetic este procedura sistematică al cărei scop este obținerea unor date/informații corespunzătoare despre profilul consumului energetic existent al unei clădiri sau al unui grup de clădiri, al unei operațiuni sau instalații industriale sau comerciale sau al unui serviciu privat sau public, identificarea și cuantificarea oportunităților rentabile de economisire a energiei și raportarea rezultatelor.

Auditorul energetic - persoana fizică sau juridică atestată/autorizată în condițiile legii care are dreptul să realizeze audit energetic la consumatori. Auditorii energetici persoane fizice își desfășoară activitatea ca persoane fizice autorizate sau angajați ai unor persoane juridice, conform legislației în vigoare.

procesul de reabilitare termică pentru companiile de tip ESCO.

Reporter: Numai partea de clădiri ale administrației locale și centrale ce trebuie reabilitate și eficientizate energetic reprezintă o piață de câteva miliarde de euro.

Corneliu Rădulescu: Așa este. Dar nu trebuie să se facă aceeași greșeală de acum câțiva ani cu reabilitarea sistemelor de încălzire centralizate, care se oprea la ușa blocului. Dacă nu se merge cap-codă cu implemetarea măsurilor de eficiență, nu vom obține rezultate. După cum știți, reabilitarea unei clădiri nu presupune doar izolarea termică și montarea de geamuri termopan, ci și refacerea instalațiilor de încălzire, a hidroizolațiilor și izolării subsolului.

Reabilitarea sistemelor de încălzire trebuie făcută pe tot lanțul, de la producție, distribuție și furnizare, până la sistemul din locuințe, în cazul în care căldura este livrată în sistem centralizat. Un imobil trebuie să consume cât mai puțină energie posibil.

Cele mai mari pierderi de energie sunt la consumatorul final. De aceea reabilitarea corectă a unei clădiri duce la economii importante de energie.

Reporter: Transportul public are un potențial de economisire foarte mare. La fel și iluminatul.

Corneliu Rădulescu: Așa este. Sunt orașe care și-au redus și cu 60% factura pentru iluminatul public după eficientizare.

Reporter: Dar puține localități s-au uitat până acum atent la câte economii pot face dacă modernizează sistemul de iluminat public.

Corneliu Rădulescu: Aici intervine managerul energetic. El trebuie să conducă în mod eficient astfel încât autoritatea locală respectivă să facă o economie la factura de energie. Un manager energetic trebuie să eficientizeze, dar să și administreze eficient consumul energetic.

Astfel, la nivelul autorității locale, el trebuie să facă o strategie de management energetic integrat. Trebuie să vezi unde poți face economii ca să prioritizezi lucrările în funcție de ce buget ai. Poate nu este nevoie de foarte multe investiții. Vezi ce poți face în prima fază cu puțini bani. De exemplu poți să faci iluminatul public pentru un cartier, ca să vezi ce economii înregistrezi. Apoi te poți uita la transportul în comun ca să vezi dacă sunt trasee prost gândite, dacă semaforizarea este corespunzătoare

sau dacă trebuie cumpărate autobuze și tramvaie noi. La sistemul centralizat de încălzire, este nevoie de o analiză similară.

Reporter: De când ar fi trebuit ca municipiile și orașele mari să aibă planurile de eficientizare?

Corneliu Rădulescu: Legislația din 2008 prevede întocmirea acestor planuri. Și legea actuală le-a preluat ca obligativitate. Municipiile mari și-au făcut datoria. Și Bucureștiul are strategie de eficiență energetică.

Reporter: Au început să le aplice?

Corneliu Rădulescu: Da. După desființarea ARCE, ne-a fost greu să urmărim implementarea. Marea problemă a Bucureștiului este sistemul centralizat de încălzire. Din informațiile pe care le avem, s-a investit în București. Poate trebuie regândit managementul.

Reporter: România are un potențial enorm de economisire la nivelul blocurilor, respectiv 35% din costurile cu energia reabilitarea este executată corect. Ce prevede directiva pentru proprietarii de locuințe?

Corneliu Rădulescu: Nu există obligații pentru proprietarii privați. Facturile ard la buzunare și oamenii iau deja măsuri de economisire.

Organismele publice, inclusiv cele organizate la nivel regional și local, precum și organismele care se ocupă de locuințele sociale reglementate de dreptul public, sunt încurajate, potrivit competențelor și structurilor administrative ale acestora:

a) să adopte un plan de eficiență energetică, de sine stătător sau ca parte a unui plan general privind clima sau mediul, care să conțină obiective și acțiuni specifice privind economia de energie și eficiența energetică, în vederea respectării rolului de exemplu al clădirilor administrației publice centrale;

b) să pună în aplicare un sistem de gestionare a energiei, inclusiv audieri energetice;

c) să utilizeze, după caz, societăți de servicii energetice și contracte de performanță energetică pentru a finanța renovările și a implementa planurile de menținere sau de îmbunătățire a eficienței energetice pe termen lung.

În vederea realizării unui consum energetic eficient în clădiri, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, în calitatea acestuia de autoritate competentă în domeniul construcțiilor, efectuează analize și elaborează strategii, promovează politici publice și legislație specifică, inițiază și monitorizează programe privind creșterea eficienței energetice în clădiri.

Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice colaborează cu Departamentul pentru Eficiență Energetică, Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, Departamentul pentru Energie, universități tehnice și arhitectură și institute de cercetare și de proiectare, în vederea furnizării de către acestea a datelor și informațiilor pe care le dețin în domeniul eficienței energetice.

Autoritățile administrației publice implementează programe anuale de creștere a eficienței energetice în clădiri.

În vederea realizării de economii de energie în rândul consumatorilor, în perioada 1 ianuarie 2014 - 31 decembrie 2020 noua lege a eficienței energetice stipulează că se adoptă măsuri de politică de eficiență energetică care au ca obiectiv obținerea unor economii, în fiecare an, de 1,5% din volumul vânzării anuale de energie către consumatorii tuturor distribuitorilor sau tuturor furnizorilor de energie ca volum, calculate ca medie pe perioada de 3 ani imediat anterioară datei de 1 ianuarie 2013:

- reglementări sau acorduri voluntare care conduc la aplicarea tehnologiei sau a tehnicilor eficiente din punct de

- vedere energetic și care au ca efect reducerea consumului de energie la utilizatorii finali;
- susținerea dezvoltării societăților de servicii energetice de tip ESCO;
- constituirea unui fond specializat pentru investiții în eficiență energetică;
- sisteme și instrumente de finanțare sau stimulente fiscale care duc la aplicarea tehnologiei sau a tehnicilor eficiente din punct de vedere energetic și care au ca efect reducerea consumului de energie la utilizatorii finali.

Contractul de performanță energetică este un acord contractual între beneficiarul și furnizorul unei măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice, verificată și monitorizată pe toată perioada contractului, prin care cheltuielile cu investițiile referitoare la măsura respectivă sunt plătite proporțional cu un nivel al îmbunătățirii eficienței energetice convenit prin contract sau cu alte criterii convenite privind performanța energetică, cum ar fi economiile financiare.

Reporter: S-a discutat posibilitatea ca furnizorii de energie și gaze să li se impună obligații de reducere a consumului la clienți finali. Ce prevede noua lege a eficienței la acest capitol?

Corneliu Rădulescu: Articolul 7 din directiva europeană oferă două posibilități: furnizorii să desfășoare acțiuni de eficientizare la consumatorii finali, adoptarea de politici alternative, respectiv programe sectoriale, reabilitarea clădirilor, susținerea activității ESCO, contracte de performanță etc.

În general, orice obligație de eficientizare la consumatorul final pe care o impui furnizorilor se regăsește sub formă de costuri suplimentare în facturi. Sunt țări care practică această schemă sub formă de certificate albe. Anglia, de exemplu, pune mare accent pe locuințe. Schema lor de obligații prevede ca 40% din economia de energie să provină de la locuințele persoanelor cu venituri reduse. În alte țări, furnizorii îți montează becuri economice sau îți dau o parte din bani pentru electrocasnicele cu consum redus de energie.

România a adoptat varianta măsurilor alternative pentru că tot ce înseamnă schemă de obligații se regăsește în facturi. Ori, în condițiile actuale în care se liberalizează

piața energiei și a gazelor și ai costuri suplimentare cu certificatele verzi și bonusul pentru cogenerare, ar fi fost o problemă să mai aduci creșteri de tarife.

Acum, Eurostat spune că 40,3% din populația României este la pragul sărăciei. Procentul este foarte mare. Așa că s-a decis adoptarea măsurilor alternative, pentru care există alte soluții de finanțare.

Practic, orice măsură de eficiență este profitabilă dacă se face la un nivel de stabilitate a tarifelor. Reduci consumul prin investiții în eficiență și ai siguranța, dacă prețurile sunt stabile, că-și recupereți investiția într-un anumit orizont de timp.

Și în cazul în care prețurile cresc, economisirea energiei este o soluție pentru că valoarea facturii finale rămâne constantă. Prin eficientizare te poți menține la un nivel suportabil al facturii.

Așa că trebuie să reabilităm clădirile, să avem mijloace economice de transport, să eficientizăm sistemul centralizat de încălzire.

Reporter: Vă mulțumesc!

Conform definiției din lege, instrumente financiare pentru economii de energie sunt orice instrument financiar, precum fonduri, subvenții, reduceri de taxe, împrumuturi, finanțare de către terți, contracte de performanță energetică, contracte de garantare a economiilor de energie, contracte de externalizare și alte contracte de aceeași natură care sunt disponibile pe piață, de către instituțiile publice sau organismele private pentru a acoperi, parțial sau integral, costul inițial al măsurilor de îmbunătățire a eficienței energetice.

